

Yönetimde Yardımcıların Önemi ve Ümmetin Birliği

a. Hamdele, Salvele, Sohbeta Giriş

El-Hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn ve's-salâtü ve's-selâmü alâ-seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîne seyyidina ve senedina ve mededina Muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn. Ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ-yevmi'd-dîn emmâ ba'dü fe-yâ eyyühe'l-ihvân. Fe-inne efdale'l-hadîsi kitâbullah ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ Muhammedin sallallahu aleyhi ve âlihi ve sellem ve şerra'l-umûri muhdesâtühâ ve külle muhdesetin bid'ah ve külle bid'atin dalâleh ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-Nebiyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

إِذَا أَرَادَ اللهُ بِالْأَمِيرِ خَيْرًا جَعَلَ لَهُ وَزِيرَ صِدْقٍ.
إِنْ نَسِيَ ذِكْرَهُ، وَإِنْ ذَكَرَ أَعَانَهُ؛ وَإِذَا أَرَادَ بِهِ
غَيْرَ ذَلِكَ جَعَلَ لَهُ وَزِيرَ سُوءٍ. إِنْ نَسِيَ لَمْ
يُذَكِّرْهُ، وَإِنْ ذَكَرَ لَمْ يُعِنْهُ

İzâ erâdallâhu bi'l-emîri hayran ceale lehû vezîre sıdkın. İn-nesiye zekkerehû ve in zekere eânehû ve izâ erâde bihî gayre zâlike ceale lehû vezîre sûin. İn-nesiye lem yüzekkirhu ve in zekere lem yuinhu.

Sadaka Resûlullah, fî mâ kâl ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem cemaat-i müslimîn! Allah Teâlâ hazretlerinin selamı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun. Rabbimiz dünya ve âhîretin hayırlarına, saadetlerine, lütuflarına, ih-sanlarına cümlelerinizi nâil eylesin. Habîb-i edîbine komşu eylesin. Havz-ı kevserden doya doya nûş etmenizi nasip ve müyesser eylesin.

O mübarek Peygamber Efendimiz'in ehadîs-i şerîfesinden bir demet okuyup anlatmak, dinlemek, teallüm ve tefeyyüz eylemek

üzere toplanmış bulunuyoruz. Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izah edilmesine geçilmeden önce başta başımızın tâcı Muhammed-i Mustafâ *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in rûh-ı pâkine hediye olsun diye; sonra onun mübarek âlinin, ashabının, etbânının, ahbabının, evliyâullahın, salihlerin, velilerin ruhlarına, sair enbiyâ ve mürselînin ervâhına hediye olsun diye; hâssaten Peygamber Efendimiz'den sonra ümmet-i Muhammed'in irşadıyla vazifeli ulemâ-i muhakkıkîn, meşâyih-i vâsilîn, verese-i Nebî, sâdât ve meşâyih-i turuk-ı aliyyemizin, Ebû Bekr-i Sıddîk ve Aliyy-i Murtazâ'dan Bhaeddîn-i Nakşibend, Abdülkâdir-i Geylânî Efendimiz ve sair pirlerimizden İmam-ı Rabbânî hazretlerinden, Hâlid-i Bağdâdî Efendimiz'den, Gümüşhanevi Efendimiz'den, hocamız Muhammed Zahid-i Bursevi'ye kadar güzerân eylemiş olan cümle sâdât ve meşâyih-i turuk-ı aliyyemiz büyükle-
rinin ruhlarına hediye olsun diye; bu hadîs-i şerîfleri toplayıp, kitaplara kaydedip, nakil ve rivayet eyleyip bize kadar getiren alimlerin, salihlerin, muhaddislerin, fazılların, kâmil-
lerin ruhlarına hediye olsun diye; bu beldeleri

“Allah Allah” diye diye, canlarını mallarını feda ederek Allah’ın rızasını kazanmak niyetiyle cihat ederek fethedip bizlere emanet ve yadigar bırakmış olan Fatih Sultan Mehmed Han *aleyhi’r-rahmetu ve’l-gufran* hazretlerinin ve mübarek ordusu mensuplarının ve sair mücahitlerin, şehitlerin, gazilerin, ashâb-ı hayrât u hasenâtın ruhlarına hediye olsun diye; bilhassa içinde oturup hadis derslerini yaptığımız şu caminin bânisi İskender Paşa’nın ve bu camiye zaman zaman tamir ve tecdit ve tevsi’ ve ayakta kalması için her türlü yardımı yapmış olan ashâb-ı hayrât u hasenâtın ruhlarına hediye olsun diye; uzaktan yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemeye gelmiş olan siz sevgili, kıymetli kardeşlerimizin de âhirete göçmüş olan bütün mü’min ve müslüman geçmişlerinin, sevdiklerinin ruhlarına hediye olsun diye ve biz yaşayan mü’min kullar da mü’min olarak yaşayalım, Rabbimizin rızasına uygun işler yapalım, hüsnü hatime ile şu can emanetimize teslim edelim, Rabbimizin huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varalım diye; buyurun onların ruhlarına bir Fâtiha, üç İhlâs-

ı şerif okuyup himmetlerini, şefaatlerini talep eyleyip öyle başlayalım.

Okuduğumuz hadisi şeriflerin yeri, Ramuzul Ehadis kitabının yirmi sekizinci sayfasıdır. Bu sayfanın birinci hadisi şerifinden itibaren anlatmaya devam ediyoruz.

Metnini az önce okumuş olduğumuz hadîs-i şerîfi, Hz. Aişe-i Sıddıka validemiz, cennetmekân, *radiyallahu teâlâ anhâ* rivayet eylemiş. *Kütüb-i Sitte*'den Ebû Dâvud'un, İmam Beyhakî'nin, İbn Hibban'ın, *Mevâhib-i Ledüniye* sahibinin hadis kitaplarında kaydedilmiş bir hadîs-i şerîf bu. Allahu âlem bu kaynaklar bunun sıhhatini gösteren deliller oluyor.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz buyuruyor ki:

İzâ erâdallâhu bi'l-emîri hayran. “Allah *celle celâlühû ve amme nevâlühû* hazretleri bir komutanın, bir başkanın, bir emirin, bir idarecinin hayrını murat ederse...” Yani, “Bu hayra ersin, şunu mükâfata erdireyim, lütfuma mazhar edeyim.” diye murat ederse... *Ceale lehû vezîre sıdkın.* “Ona dürüst, doğru sözlü,

doğru özlü bir vezir, bir yardımcı nasip eder.”
In-nesiye zekkerehû. “Ve eğer emir, yapılacak hayırlı ve güzel şeyleri unutursa, atlarsa, anlayamazsa, kaçırsa, düşünemezse...” *Zekkerrehû*. “Hayırlı, dürüst vezir ona hatırlatır.”

“Efendim! Hani güzel bir iş vardı, yapacaktık, unuttunuz galiba...” diye hatırlatır.

Ve in zekere eânehû. “Eğer unutmamışsa...”

“Hatırımda zaten. Yapacaktım, tamam yapacağım.”

“Unutmamış olduğu işin de icrasında yani sonuca ulaştırılmasında, başarılmasında yardımcı olur.”

Allah emirin hayrını istedi mi ona böyle bir adam nasip eder. Unuttuğu hayırları hatırlatır, hatırında olan şeylerin de güzelce yapılmasına, ortaya konulmasına destek olur. Yardımcı olur, yükünü hafifletir, işini kolaylaştırır, işinde ona muazzam bir yardım, güç kaynağı olur. Allah’ın lütfu bu! O emirin hayrını istiyorsa.

Ve izâ erâde bihî gayre zâlike. “Eğer Allah bir emirin hayrını istemez, şerrini isterse...” Şerre uğramasını, başının belaya uğramasını, derde girmesini, nahoş durumlarla karşılaşmasını dilerse... *Ceale lehû vezîre sûin.* “O zaman ona bir kötü vezir nasip eder.” Berbat bir adamı ona vezir nasip eder. *În-nesiye lem yüzekkirhu.* “Atladığı, hatırlamadığı hayırlar hatırına gelse bile bu vezir ona hiç söylemez.”

“İyi iyi, unutsun, uyusun.” diye hiç hatırlatmaz. Gitti, o hayırlı iş yapılmaz.

Ve in zekere lem yuinhu. “Hatırlarsa da yapılmasına destek olmaz.” Olur gibi görünür ama destek olmaz.

Muhterem kardeşlerim! Arapça’da *emir* ne demek?

Emîr, faîl vezninde âmir sözünün daha kuvvetli şeklidir. “Âmir”, emreden demek... Bir memur diyor ki; “Bu, benim amirimdir. Yani üstüm, bana emir veren kimsedir.” diyor. “Emir” de bu işi çok yapan yani salahiyeti çok olan kimse demek.

Emir, sadece askerî hükümdar mânasına gelmez. Sadece “askerî komutan” diye tercüme etsek tam karşılamaz. Tam “komutan” demek değil. “Komutan” mânasına da gelir, başka işlerin başındaki de “emir” olur.

Mesela İslâm’da devlet başkanı, *emîrü’l-mü’minîn*, mü’minlerin emiri!

Ne demek?

Emir, salahiyet, buyruk, son söz kendisinde olan kimse demek...

Peki, Sular İdaresi’nin başına birisi getirilse ne olacak?

O da emirdir.

Canım bu asker değil, sivil; rütbesi yok.

Olsun, mademki emretme salahiyeti var, ona “emir” denir. Yani “idareci” demek oluyor.

En yüksek idareci sultandır. Belki ondan daha yükseği, eğer müslüman milletler akli başında olup da birleşmişlerse halifedir. Tüm ümmetin, Peygamber Efendimiz’in vekili olarak başkanı; halife!

Halife ne demek?

Arkasına gelmiş, ona halef olmuş demek.

Kimin halifesi?

Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in halifesi. Ebû Bekr-i Sıddîk, Ömerü'l-Fâruk, Osman-ı Zinnûreyn, Aliyy-i Murtaza, Hazreti Hasan, Hazreti Hüseyin Efendilerimiz, Zübeyir İbn Avvam... Peygamber Efendimiz'den sonra ümmet bunları kendisine başkan seçti.

Peygamber Efendimiz'in peygamberlik vasfı kendisiyle beraber bitti. *Hâtemi'n-Nebiyîn*; Peygamber Efendimiz peygamberlerin sonuncusu... Sonu ve hâtemi... Hâtem, mühür demek; hâtim, mühürleyen demek... Hem sonu, onunla bu iş mühürleniyor, kapanıyor, bitiyor, arkasından başka bir şey yok; hem de en son bu işi mühürleyen bir zât kendisi. Hâtem de olur, hâtim mânasında da kelimeyi kullanmak caiz. Peygamber Efendimiz'den sonra peygamber yok.

Men lâ nebiyye ba'dehû. "Kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olan." Âhir zamanı, dünya bozuluncaya kadar hükmü cinnin ve insanın üzerine semâvâta ve arza yürüyecek

olan Muhammed-i Mustafâ *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz!..

Ama insanlar Peygamber Efendimiz'den sonra kıyamet kopuncaya kadar yaşayacağı için yönetim mecburiyeti var. İnsanlar yönetilecek.

b. Müslümanlar Mutlaka Birlik Olmalıdır

Bu yönetilme işi İslâmî ölçüde nasıl olur?

Müslümanlar camiye bile geldikleri zaman birisini öne imam seçiyorlar. O *Allahu Ekber* deyince namaza duruyorlar, *es-selâmu aleyküm ve rahmetullah* deyince selam veriyorlar; tâbi oluyorlar. Koskoca bir cami; on bin kişi, yirmi bin kişi imamın iki dudağı arasında... *Allahu Ekber* dedi mi rükû ediyorlar, secde ediyorlar, kalkıyorlar, selam veriyorlar, namaza duruyorlar, namazdan çıkıyorlar. Bir söz! Ne kadar güzel! İslâm ne kadar büyük bir düzen, nizam, intizam sahibi! Ne güzel bir din! Başka bir yerde görülen bir şey değil bu. Çöllere, köylere, dağlara, kabilelere İslâm nizam, intizam, düzgünlük, sistem getirmiş. Her şey bir sisteme göre...

Onun için müslümanlar birlik olacaklar. Beraber olacaklar. Birbirlerini sevecekler ve destekleyecekler. Tek ümmet olacaklar. Ümmet-i Muhammed, Muhammed-i Mustafâ *salallahu aleyhi ve sellem*'in ümmeti; yekpâre, ayrılık gayrılık yok, tefrika yok...

وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا

*Va'tesimû bi-hablillâhi cemîan velâ tefrekû.*¹ “Allah’ın ipine sımsıkı sarılın, ayrılmayın, tefrikaya düşmeyin.”

وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ

*Ve tezhebe rîhuküm.*² “Sonra gücünüz, kuvvetiniz, saffetiniz biter.” Düşmanların maskarası olursunuz; kedinin yumakla oynadığı gibi düşmanlar sizinle alay ederler, oynarlar, ezerler, sömürürler, öldürürler.

Tefrika çıkartmayın diye Allah’ın ve Kur’ân-ı Kerîm’in emri böyle. Ama bizim müslümanlar yirminci yüzyılda ilmin bu kadar iler-

---

¹ 3/Âl-i İmrân, 103.

² 8/Enfâl, 46.

lediği zamanda 1400 yıl evvelin müslümanlarından kat kat geri... Çok geri adamlar, yobaz adamlar!

Neden?

İslâm'ı anlayamamışlar. İslâm'ı bilmiyorlar. İslâm'a tâbi değiller. İçki içirmek istesen, ölür içmez. Şimdi bu caminin içinde, başka camilerde, başka ülkelerde bir müslümana; “Gel buraya, iç şu içkiyi.” desen;

“İçmem.” der.

“Neden?”

“Haram!”

Tefrika da haram, gıybet de haram! Gıybeti yaparsın, tefrikayı çıkartırsın, müslümanları üzersin, müslümanların toplumuna zarar verirsin... Onlar haram değil mi? Allah razı gelir mi ona? Gelmez! Peygamber Efendimiz, “Bir müslümanın bir müslümana üç günden ziyade dargın kalması helal olmaz.” diyor. Helal olmaz, haram olur. Haram!.. Aynı camide insanlar birbirleriyle konuşmaz. Camiye geliyor, Allah'tan rahmet umuyor; dargın! Haram işliyor,

camiyeye geliyor, haram işlemeye devam ediyor. Haram işleyerek Allah'ın huzuruna çıkıyor.

“Ben senin buyruğunu tutmamakta devam ediyorum. *Allahu ekber. Elhamdülillahi Rabbi'l-âlemîn.*”

Bu ne perhiz bu ne lahana turşusu! Müslümanlar birlik olursa, olacak. Nazarî olarak böyle olması lazım! Başlarında bir tek *imâmü'l-müslimîn* olacak, *emîrü'l-mü'minîn* olacak. Buna “halife” derler. Müslümanların halifesi olması ve tüm müslümanların onun emrinde olması lazım!

Geçen gün Afrika'yı okuyorum. Senegalliler bizi çok seviyormuş. Bizi görseler sevmezler, iyi ki görmemişler ama dedelerimizin namı oraya gittiği için biz Türkiyelileri seviyorlar. Sanıyorlar ki biz o dedelerin torunlarıyız. Evet, o dedelerin torunlarıyız ama Allah bizi ıslah etsin.

Hiç kimsenin yüzlerine bakmadığı, Avrupalı ve Amerikalıların gelip, kabileleri basıp insanları esir aldıkları, boyunlarına halka geçirip haraç mezat sattıkları, Amerika'ya götürüp

tarlalarda köpek diye hitap ederek -"Gel köpek, Git köpek" gibi- çalıştırdıkları kuntakintelerin ülkesi... Yüzleri siyah, saçları kıvırcık, hor, aşağı ırk, aşağılık insanlar diye hiç kimse itibar etmezken bizim halifemiz, bizim devletimiz, Osmanlı devlet-i aliyyesi onlara yardım etmiş. Onlara insan muamelesi yapmış diye seviyorlarmış. Dedelerimizi insanîyetlerinden, medenîyetlerinden dolayı sevmişler. Irk farkı, renk farkı gözetmiyor; insanı kardeş biliyor, iyilik yapıyor, mazlumun yardımcısı, yanında destekçisi oluyor... Ondan sevmişler.

İşte Senegal'e fermanı gider, Komor adalarında namına hutbe okutulmuş. Komor adalarına bizim Gümüşhaneli dergâhından Gümüşhaneli Hocamız oraya tarikati neşretsin diye bir şeyh, bir hoca, bir halife göndermiş. Afrika'nın Madagaskar'ının altında Hint Okyanusu'nun ortasında, Komor takımadalarında Abdülhamid Han adına hala hutbe okunuyormuş. Minberlerde cennetmekân Abdülhamid Han için hutbe okunuyormuş. Hala Müslümanlar orada kuvvetli... Hıristiyanların onları ezmek, aşağı indirmek, düzenlerini bozmak için

oyunlarına ve çalışmalarına rağmen hala Türkiye'ye karşı büyük sevgi...

Neden?

Dünyanın neresinde zulüm varsa dedelerimiz karşısına çıkmış. Neresinde mazlum varsa onun elinden tutmuş. Neresinde yardıma muhtaç insan varsa yardım etmiş.

Neden?

Hilafet onların elindeymiş. Tüm dünyanın insanların mazlumiyetinden kendilerini sorumlu saymışlar, çalışmışlar. Kadrini bilen bilmiş, seven sevmiş; kadrini bilmeyen aleyhinde konuşmuş, gıybet etmiş, kötülemiş, yazmış, çizmiş. Ama Mısırlı bir profesör bir kitap yazmış, diyor ki;

“İftiraya uğrayan bir masum devlet; Osmanlı Devleti...”

Osmanlılar hakkında, *müfterâ aleyha*, “İftiraya uğramış, haksız yere karalanmış bir pak, bir asil devlet.” diye kitap yazmış. Bizim memlekette tarih kitaplarına bakın, hepsi dedelerimize söver. Osmanlıyı [kötüler.] Geçen gün Deli İbrahim dedikleri padişah zamanında

yapılan şeyleri gazete yazıyordu, şaşırıdım. “Allah Allah! Bu padişaha, zavallıya deli demişler ama ne kadar hayırlı işler yapılmış.” dedim.

Muhterem kardeşlerim laf lafı açıyor da dağılıyoruz. Müslümanların Resûlullah’ın emrinde toplandıkları gibi *imâmü’l-müslimîn*, *emîrü’l-mü’minîn*, *halîfe-i rûy-i zemîn*, *halîfe-i Resûlullah*’ın emrinde olması lazım! Nazarî olarak böyle, fiilî olarak böyle değil. Hilafeti dağıtmışlar, müslümanları dağıtmışlar; esir etmişler, istila etmişler, kukla hükümetler koymuşlar. Şimdi yavaş yavaş silkiniyor, aslan yavaş yavaş uyanıyor. Gerine gerine uykudan yavaş yavaş kalkıyor. Yeni yeni bir ümitli hava görünüyor. Müslümanların birbirini sevmesi ve birlik beraberlik içinde olması lazım!

En büyük emir, *emîrü’l-mü’minîn* yani *halîfe-i Resûlullah* olan ümmet-i Muhammed’in başında olması gereken şahıs... Bu yok! Olmamasından bütün müslümanlar mesul... O birlik ve beraberliği kursalar ne Amerika onlara zulmedebilir, ne Avrupa, ne Almanya, ne Rusya, ne Çin, ne Hint... Müslümanlar birlik ve beraberlik olsalar hiçbirisi zulmedemez.

Dünkü gazetelerde baş sayfada yazıyordu; “Amerika Azerbaycan’ı cezalandırdı.”

Amerika Azerbaycan’ı niye cezalandırıyor?

Ermeniler boyna saldırıp, kesip, öldürüp, köylerinden sürüp duruyorlar. Ermenileri cezalandırırsa ya... Hayır! Amerika’nın Rusya’ya gönderdiği elçi Ermeni... Amerika’nın bilmem hangi eyaletindeki vali Ermeni... Bilmem senatosundaki şahıslar Ermeni... Hürriyet, adalet, insan hakları vesaire yok. Azerbaycan’ı kınarken, “Azerbaycan’ın Karabağ’ına Ermeniler kaç köyde hücum edip kaç kişiyi öldürdüler.” diye gazetler yazıyor, sen o öldürenleri [kına-sana]...

Ermeniler, “Ermeni katliama uğradı.” diye [söylüyor]. Katliamı yapan kim? Elçilerimizi öldüren kim? Çocuklarımızı iğneli fıçılara atan kim? Padişahlara Cuma selamlığından çıkınca suikastları yapan kim? Devleti parçalayan kim? Hâl-i hazırda muhtelif yerlerde saldıran kim? Onlar ama yine biz suçlu oluyoruz.

Neden?

Dağınık oldunuz mu... Kur'ân-ı Kerîm, ve *tezhebe rîhuküm* buyuruyor. “Feriniz kaçır, gücünüz kuvvetin kalmaz, mum gibi sönersiniz, sönük olursunuz, bir şey yapamazsınız.”

Ziya Paşa;

Âciz olanın ketmolunur hakk-ı sarîhi.

Mahmîleri her yerde himâyet yeni çıktı.

diyor.

Yani bir insan zayıf oldu mu haklı da olsa, aciz olanın sarîh olan hakkı saklanır, verilmez. Ama zaten itibarlı olan, ensesi kalın, kelli fellî olan insanları her yerde alkışlamak, himaye etmek, baş tacı etmek yeni çıktı... Bu; kalleş insanların, münafık insanların, kâfir insanların huyu...

Müslümanın huyu nedir?

Mazluma, zayıfa yardım etmektir. Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz, halife seçilmiş, çıkıyor, hutbesinde diyor ki;

“Sizin içinizde birisi mazlum duruma düşerse, haksızlığa uğrarsa, benim nazarımda sanki en itibarlı insanmış gibi ben onun ya-

nında yer alırım. O benim nazarımda en kıymetliniz, en kuvvetliniz gibidir. Ve en kıymetli, itibarlı adamınız, -diyelim ki kabile reisi veya zengin veya aşiret başkanı veya ağa veya paşa yani o zaman neyse- o da haksızlık yapmışsa benim nazarımda en aciz insan gibi demektir.”

Yani, “Onun mevkiine, makamına filan bakmam, onu ezerim. Benim halifelik anlayışım bu.” diyor. Ama doğru tabi. Elbette Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz doğru söylüyor. Çünkü mazlumun yardımcısı Allah *celle celâlühü*... Elbette mazlum, en kuvvetli... Zalimin düşmanı, Allah... Elbette en aciz o, en aptal o. Doğru söylüyor; dinen, imanen, iman gözüyle ve gönül gözüyle baktığın zaman sözü, hakikatin ta kendisi!

Şimdi her yerde bir kardeşimiz zulme uğruyor ama biz parça parça olduğumuzdan, burada sıcakta oturduğumuzdan acı duymuyoruz. Teller bize bağlı olmadığı için; sinirleri koparsa, ayağa felç gelirse, iğne batırsan da duymaz. Hareket de etmez, elini kaldırmak ister kaldıramaz, parmağını kıpırdatmak ister kıpırdamaz.

Neden?

Sinirler felç oldu, çalışmıyor ondan. Bağ olmayınca oradaki acıyı duymuyoruz. Kaç kişi öldü, kaç kişi hapiste, kaç kişinin malları yağmalandı, kaç kişi köyünden kovuldu; bilmiyoruz.

Emir olacak! Müslümanların *emîrû'l-mü'minîn*'i olacak! Hazreti Ebû Bekr-i Sıddîk gibi, hulefâ-i râşidîn gibi! Yok...

Derece derece, bölge bölge, makam makam, iş iş, çeşitli emirler de olur. En küçük bir dairenin başkanına varıncaya kadar, o da emirdir. Söz onundur. Diyelim ki T.E.K idaresi, Türkiye Elektrik Kurumu'nun başındaki şahıs; o da bir emir.

Neden?

İşte elektrikler iyi çalışmazsa gitti gümbürtüye... Kış gününde ahali hop oturup hop kalkıyor. Sular İdaresi'nin başındaki de emirdir. Bilmem anlatabildim mi!

Allah bir emirin hayrını veya şerrini murat ederse... Allah bir emirin ne zaman hayrını ve ne zaman şerrini murat eder?

Emir, Cenâb-ı Hakk'ın rızasını kazanmak için çalışırsa Allah ona yardım eder. Emir getirildiği vazifede hizmetle memur olduğu insanlara hıyanet etmek isterse o zaman Allah'ın yardımını ondan kesilir. Allah ona ceza verir.

وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ

*Ve mâ ene bi-zallâmin li'l-abîd.*³ Rabbü'l-âlemîn, “Ben kullarıma zulmetmem.” buyuruyor *Erhamu'r-râhimîn* yani merhametlilerin en merhametlisi, affedicilerin en affedicisi olan, lütfu en çok olan Rabbü'l-âlemîn kullarına zulmetmez.

Emir raydan çıktı mı, ahlâkını bozdu mu, menfaatini düşünmeye başladı mı, getirildiği vazifeyi suiistimal etmeye başladı mı, halka hıyanet, hainlik etmeye başladı mı Allah'ın tevfiği çekilir. Allah o zaman onu sevmez ve tepetaklak etmek için belalar yağdırmaya başlar.

Emir Allah'a sığındı mı, “Aman yâ Rabbi!” dedi mi, alını secdeye geldi mi, niyeti iyi oldu

---

³ 50/Kâf, 29.

mu, ümmet-i Muhammed'e hizmet etmeyi amaçladı mı, vazifesini güzel yapmaya gücü yettiğince -*mehmâ emken* deniliyor- gayret etti mi... O zaman Allah ona yar, yardımcı ve destekçi olur. O zaman onun hayrını murat eder. Allah'ın hayrını veya şerrini murat etmesi, kulun kulluğuna karşı bir durumdur.

Bizim için de öyledir. Sizler ve bizler için de öyledir. Senin Allah yanında mertebenin nasıl olduğunu anlamak istiyorsan senin yanında Allah'ın mertebesi nasıl, onu bir ölç bakalım. Sen Allah için bir fedakârlık yapabiliyor musun? Allah için gözyaşı dökabiliyor musun? Allah için mal verebiliyor musun? Allah için can verecek durumda mısınız? Allah'ın emirlerini tutmakta şevkle gayretli misin? Allah'ın yasaklarından kaçmakta dikkatli misin?

Tamam! Allah seni seviyor demektir. Sen Allah'ı seviyorsan, seversen, O seni sevmez mi? Sever! Sen Allah'ı zikredersen, O seni bırakır mı? O seni daha çok ve daha hayırlı bir şekilde zikreder. Sen bir karış gitsen o bir kulač, bir arşın gelir. Çok daha büyük lütfeder.

Ene inde zanni abdî bî. Allahu Teâlâ hazretleri; “Kulum bana nasıl bir tavır takınmışsa ben öyleyim.” diyor. Takındığı tavra göre ettiğini bulur, ektiğini biçer, yaptığının ve niyetinin karşılığını görür. Niyeti iyiye iyilik bulunur, niyeti kötüye cezaya uğrar.

c. Doğru ve Kötü Yardımcıların Özellikleri

Bir işin başına getirilmiş bir adam iyi niyetliyse, Allah ona iyi arkadaşlar nasip eder. Dürüst, namuslu, özü doğru, sözü doğru; *vezîre sıdkın...*

Sıdk yani doğruluk iki şeyde olur:

1. Sözde doğruluk... Hiç yalan söylemiyor. Gerçekleri adilane bir şekilde dobra dobra konuşuyor.

2. Bir de özde doğruluk... Yani hıyanet etmemek, kalleşlik yapmamak, arkadaşlığı bozucu, dostluğa uygun olmayan iş yapmamak...

Böyle bir arkadaş nasip eder.

Vezir ne demek onu da izah edelim. 'Emir', 'Vezir'. Vezir ne demek? Vizir, yük; vezir de yükü yüklenen demek... Sorumluluğun bir kısmını yüklenen demek... Yani emirin başında,

omzunda yük var; bu yükü yüklenen, yükünü hafifleten, yardımcı olana “vezir” derler.

Neden?

Emirin vizrini, yükünü yükleniyor; onun için ona “vezir” denilmiştir. “Yardımcı” demek... Bakan, müsteşarı gibi... Müdür, müdür yardımcısı gibi... Vali, vali muavini gibi... Muavin de yardımcı demek, biliyorsunuz.

“Bir yardımcı nasip eder.”

Vezir diye ille başında kavuğu olan, sorgucu olan, belinde kuşağı olan şalvarlı bir insan yani Osmanlı vezirleri akla geliyor. Öyle demek değil, öyle anlamayın. Vezir; vebalini, sorumluluk yükünü taşımakta ona ortak olan kimse demek... Onun için ille bizim anladığımız tarihî mânasıyla vezir olması şartı yok. Sular İdaresi müdürüyse muavini onun veziridir. Arapçasını izah edelim diye söylüyorum.

“Allah bir başkanın hayrını murat etti mi ona doğru sözlü, doğru özlü, dürüst bir yardımcı nasip eder.” demek... Yani ille birisi sultan olacak ötekisi de vezir olacak; hepsi kuşak

giyecek, şalvar giyecek, pala takacaklar, kavukları olacak, sorguçları olacak mânâsında değil.

În-nesiye zekkerehû. “Unutursa hatırlatır.” *Zekkere*, *yüzekkiru*, *tezkîr*; burada tef’îl babından, “hatırlatmak” demek... “Efendim şöyle yapacaktık. Filanca yere gidecektik. Bugün filanca işin yapılması lazımdı...” Gelir, hatırlatır, hayırları yaptırır. “Namazınız geçiyor efendim, gidelim.” filan diye yani en basiti ibadeti ihmal ettirmemek, ondan sonra hayırları yaptırmak.

Ve in zekere eânehû. *Zekere* de “hatırlamak” demek. Oraya bazı yanlış hareketler konulmuştur. Arapçasını takip edenler bilsin. *Zekere*, sülâsî sîgasında, “Hatırlarsa...” *Eânehû.* “O zaman da hatırladığı şeye yardım eder.”

Sabahleyin müdürün, başkanın telaşlı telaşlı geldi. Hatırında o gün yapılacak iş. Ötekisi de zaten her türlü hazırlığı yapmış;

“Arabaya atlayıp filanca yere gidip filanca işi yapacaktık.”

“Efendim, ben arabayı hazırladım. Merak etmeyin, ekibi de hazır ettim. Filanca yere telefon ettim, filanca işi de toparladım.”

“Vay Allah senden razı olsun ya! Sen işin yarısını bitirmişsin, maşallah.”

Neden?

Emiri, başkanı Allah seviyor. Yardımcısını, onun işini kolaylaştıracak kimse nasip etmiş. Hemen her hatırladığı şeyi yapmakta yardım ediyor.

Eğer hayrını murat etmez, kötülüğünü murat ederse...

Neden?

Çünkü adamın huyu, hali kötü, cezaya müstahak olmuş, niyeti ve kalbi kötü... O zaman da kötü bir arkadaş olur. Halkın şikâyeti gelir, hatırlatmaz. İşler yanlış yapılır, ikaz etmez, eyvallah çeker, el pençe divan durur, pohpohlar filan... Hatırlamazsa hiç hatırlatmaz, hatırlarsa da yapılmasına hiç destek olmaz. “Peki efendim.” der, “tamam” der, “not alıyorum efendim” der; yapmaz.

Birçok yerde biz bunu biliyoruz. Başkan gidiyor, yanında muavininle geziyorlar, teftişi yapıyorlar; “Şu şöyle yapılsın, bu böyle yapılsın, not al, telefon et...” diye emirler yağdırıyor. “Peki efendim, yazıyorum efendim, tamam efendim, evet efendim, münasiptir efendim.” Ondan sonra hiçbir şey yok!

Bunun çaresi nedir?

İçinizde idareci, başkan veya emir durumunda olanlar varsa emirlerinizi kopyalı [kâğıtlara] yazacaksınız, vereceksiniz ama bir kopyası sizde duracak. İyi idareciliğin önemli noktalarından birisi verdiği emrin yapılıp yapılmadığının takibidir. Bir emir verdin, “He he, tamam tamam, oldu oldu.” dediler. Yaptılar, yapmadılar? Ertesi gün soruyorsun;

“Bu iş oldu mu?”

“Olmadı.”

Bir *mim* koyuyorsun, bu haylaz ve tembel bir muavin...

Başka bir iş oluyor, bir daha soruyorsun, yine yapmamış;

“Efendim, hık da mık da, bilmem ne de...”

Bahane! Sen söylediğin zaman şaşırıyor;

“Aa unutmamış müdür. Ben onu o kadar işin arasında unuttu sanıyordum, unutmamış.”

Hani üçüncüde kovboylar tabancayı çekip atı öldürüyorlar ya; “bir” diyor, “iki” diyor, üçüncüde, at üç defa tökezleyince çekiyor tabancayı, “tökezlemeyi huy edindi” diye atı öldürüyor. Kendisine başka at buluyor. Muavin de bir tökezler, iki tökezler, üç tökezler; bundan hayır olmayacak. O zaman iyi ve hayırlı bir insan getirir. *Veziri sıdk* olur yani sadakatli, dürüst bir arkadaş olur, böyle aksamalar olmaz.

d. Yönetici Olmayı Talep Etmemek Gerekir

Muhterem kardeşlerim!

Bizim din büyüklerimiz, evliyâullah, ecdadımız devlet görevi almaktan çok çekinmişler. Herhangi bir görevi kendileri isteyip almaktan çekinmişler.

Neden?

Başkanlık tatlı gibi görünür ama çok veballidir. Çünkü Allah sorar. Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor ki;

“On kişi kadar ve daha fazla bir insana başkan, emir olmuş bir kimse mahşer günü hesabın görüldüğü mahkeme-i kübrâya eli ensesine bağlanmış olarak getirilir.” Yani Vietnam esirleri gibi eli ensesine bağlanmış olarak getirilir.

Neden?

On veya daha fazla insanın başkanıydı bu adam. Evvela başkan diye elleri bağlı olarak, suçlu olarak geliyor. Makama, mahkemeye elleri bağlı olarak gelir. Peygamber Efendimiz; “Eğer muhakeme edildiği zaman emirlik vazifesini güzel yapmışsa bağları çözülür, kurtulur. Eğer vazifesini güzel yapmamış ise bağları üzerine ilave bağlar bağlanır, cehenneme atılır.” diyor.

Emirlik çok veballi bir iştir. Büyük sorumluluğu vardır ve arzu edilecek, istenilecek bir şey değildir.

“Ben gideyim vali olayım, ben gideyim milletvekili olayım, ben gideyim bakan olayım.”

Tamam, sen belanı bulmak istiyorsun. Hapı yuttuğunun resmidir. Resmini çek altına yaz, “Falanca şahsın hapı yuttuğunun resmi-
dir.”

Neden?

Bakan oldu, müdür oldu, başkan oldu, komutan oldu; sorumluluk aldı. Yaparsa ne âlâ! Yapamazsa o işin bütün vebali ondan sorulacak. Çok ağır bir şey! Onun için biraz da acı-mak lazım. Bir adam bakan mı oldu, “Vah vah vah! Allah yardımcısı olsun. Vah zavallı! *Innâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn.*” Milletvekili mi oldu? “Vah vah vah! Eh, Allah yardımcısı olsun, inşaallah kurtulur.” filan demek lazım.

Neden?

Bir milletin, milyonların sorumluluğunu alıyor.

“Şuraya fabrika kuralım.”

“Kuralım.”

“Santral kuralım.”

“Pekâlâ kuralım.”

Ondan sonra;

“Yok kurmayalım.”

“Pekâlâ kurmayalım.”

“Kaç milyon gitti?”

“Efendim üç yüz milyar, beş yüz milyar.”

Kimin cebinden gitti?

Fukaranın, köylünün, yetimin, dulun, halkın, işçinin, esnafın parası gitti.

Neden?

Laubalilikten...

Evren Paşa diyor ki; “Bana Gökova’nın yeri olarak burayı göstermemişlerdi.” Bak, gördün mü kötü vezir nasıl oluyormuş? Reiscumhur’u almışlar, helikopter ile gezdirmişler, “Gökova Santrali’ni nerede yapacağız?” diye... Reiscumhurluktan indikten sonra bir daha göstermişler, “Bana burayı göstermemişlerdi. Ben o zaman evet demiştim ama...” Gözünün üstüne sağ gösterip sol vurmuşlar; yanlış yeri göstermişler. Bak, gördün mü, kötü vezir neler yapıyor?

Hatırlasa bile yardım etmiyor, hatırlamadığı zaman uyutmaya devam ediyor. Bir de üstelik aldatıyor. Misallere bak...

Şimdi onlar ne olacak?

Onların hepsinin bir hesabı olacak. Allah soracak *-celle celâlüh-*, “Gel bakalım kulum.” diyecek. “Tüh! Keşke ben reisicumhur olmasaydım, keşke ben bakan olmasaydım, keşke ben milletvekili olmasaydım, keşke ben müdür olmasaydım.” diyecek.

Hazreti Ömer, “Keşke insan olmasaydım. Keşke çayırdaki biten ot olsaydım.” diyor. İnsan oldun mu vebali var.

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا
وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ

*Innâ arazne'l-emânete ale's-semâvâti ve'l-ardı ve'l-cibâli fe-ebeyne en yahmilnehâ ve eşfakne minhâ ve hamelehe'l-insân.*⁴

---

⁴ 33/Ahzab, 72.

Sorumluluğu dağlar, semalar, yeryüzü kabul etmemiş; insanoğlu kabul etmiş. Hazreti Ömer sorumluluğun Őuurunda... Yeni tabirle bilincinde... Sorumluluğun ne kadar ağır olduğunu biliyor; mü'min insan, cennetlik insan. "Keşke anam beni doğurmasaydı. Keşke Hazreti Ömer olmasaydım, doğmasaydım, keşke ot olsaydım." demiş. Sorumluluk yok; ot bitiyor, sararıyor, yok oluyor. Ot olsaydı bir Şey yok ama insan olunca sorumluluk var. Sorumluluk olunca mahkeme var. Mahkeme olunca başarılı idarecilik yapmamış olan insan için ceza var.

Muhterem kardeşlerim!

Onun için Peygamber Efendimiz, "İdarecilerinize acıyın. Onlara doğru dua ediniz." diyor. Allah ıslah etsin, Allah yardımcıları olsun, Allah hayrı ve hakkı gösterson.

Şimdi herkes, bakan oldum diye ŐiŐiyor, kurumundan yanına yanaŐılmıyor. YılbaŐı hindi gibi kabarıyor. İki misli üç misli kabarık kabarık dolaŐıyor.

Kim bu?

Bakan! Vay!.. Olduğundan üç misli kabarıyor.

Kararlar alıyor; bakalım doğru mu eğri mi, Allah'ın rızasına uygun mu, aykırı mı? Kim düşünür Allah'ın rızasını? Düşünürse ne mutlu! Düşünmezse, politik oyunları düşünürse, “Ne kadar rey alacağım? Seçmene söz verdim.” derse... Seçmene söz verdin ama Allah'a sözün ne oluyor? *Celle Celâlühû* Allah'a söz vermedin mi? Allah'a borcun yok mu? Allah'ın emrine karşı borcun yok mu?

Onun için Hocamız *rahmetullâhi aleyh'e* yıllar önce birkaç kişi sormuşlar;

“Efendim, seçimlere katılalım mı? Girelim mi çalışmalara?”

“Girin.” demiş... Seçimler bitmiş, gelmişler.

“Ne oldu?”

“Seçilemedik.”

Ne oldu?

“Falanca seçildi.”

Eskiden yani yıllarca önce.

“Seçilenler bir kurban keserse seçilmeyenler iki kurban kesecek.” demiş.

“*Elhamdülillah* yâ Rabbi! Seçilmedim. Hem vazifemi yaptım hem de sorumluluk bana gelmedi. Allah ötekilere yardım etsin.” İki tane kurban, şükür kurbanı... “Yâ Rabbi! Çok şükür ki seçilmedim. Bu belanın altına girmedim.” diye...

Müslümanca bakarsan olaylar böyle. Onun için bir müslüman vazifeye talip olmaz. Kendisinden talep edilir;

“Şu hizmeti yap.”

“Yapamam; eksiğim vardır, kusurum vardır, acizim. Benden daha güzel yapacak filanca kardeşim var.”

“Yok! Biz ölçtük, biçtik, konuştuk, seni uygun görüyoruz.”

“Etmeyin, acıyın bana, kıymayın.”

“Yok, sen yapacaksın.”

“Pekâlâ o zaman... Allah yardımcım olsun. *Bismillahirrahmanirrahim.*”

Babam -Allah razı olsun- beni Ankara'ya İlahiyat Fakültesi'ne asistanlık imtihanını kazandım, gönderirken dedi ki;

“Evladım! Her sabah evinden çıkarken, işine giderken aç elini, on defa şu âyeti oku;

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا
مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ

*Rabbenâ lâ tuziğ kulûbenâ ba'de iz hedeytenâ Rabbenâ veheb lenâ min ledünke rahmeh, inneke ente'l-vehhâb.*⁵

Dua bu!

Rabbena. “Ey Rabbimiz!” *Lâ tuziğ kulûbenâ ba'de iz hedeytenâ.* “Hidayete erdirdikten sonra kalbimizi tekrar bozdurup da saptırtma.” İmandan sonra, hidayetden sonra kalbimizi bozdurtma, saptırtma. *Veheb lenâ min ledünke rahmeh.* “O gayb hazinelerinden, lütf-u kereminden, ind-i ilâhînden bize rahmetini ihsan eyle.” *Inneke ente'l-vehhâb.* “Biliyorum ki yâ Rabbi, şekkim şüphem yok ki

---

⁵ 3/Âl-i İmrân, 8.

vehhâbsın, lütfedicisin, bahşedicisin, ikram edicisin.”

İnsan, “Yâ Rabbi! Rahmetini ihsan eyle. Beni doğru yoldan şaşırtma.” demiş oluyor.

“Bunu on defa oku da öyle git. Evladım! Eğer memuriyetinde sana dininde, dinine aykırı bir baskı olursa biz sana bakarız. Kucağımız, bağrımız sana açıktır. İstifa et, gel.” dedi, öyle gönderdi. Allah razı olsun. “Doğru yoldan ayrılma, hiç kimseye eyvallah deme, Allah’ın emri neyse onu yap.” diye gönderdi.

Tabi kendisine de teveccüh olursa, bir kimse, “Sen gel, ille bu işi yap.” derse, o da, “Yapamam, mazeretim var, filanca kimse daha iyidir.” der de, “Yok, ille sen yapacaksın.” derseler Allah o zaman yardımcı olur.

Peygamber Efendimiz’e birisi geldi, dedi ki;

“Yâ Resûlallah! Beni filanca işe tayin et.”

Efendimiz buyurdu ki;

“Biz iş isteyene iş vermeyiz, istediğimize veririz.”

Çünkü kendisinin istemesi *tevfîkât-ı Sa-medâniyye*'nin gelmemesi sebebidir. Kendisinin istenmesi, matlub olması, kendisine “bu işi yapacaksın” diye teklif gitmesi berekettir, hayırdır. İstemiyor ama teveccüh ediliyor. O zaman, “*Bismillahirrahmanirrahim*, yâ Rabbi yardım eyle, hakkı göster, hakka uydur.” der, çok güzel hizmet yapar.

Hiç ummadığın bir insan... “Ya bu aptal, saf bu... Bizim sınıfın en arka sıralarında oturdu, tembeldi, bilgisi azdı, sessiz sedasızdı.” Derlerde başarısı orta ama Allah’a sığındı mı en büyük başarıyı o yapar. Sınıfın en cin fikirli, en zekisi, süper zekâsı; Allah’a güvenmezse, zekâsına güvenirse öyle haltlar karıştırır ki âleme rezil olur. Çok yanlış işler yapabilir. Onun için daima her işimizde Allah’a sığınalım.

Hepimizde az çok bir sorumluluk vardır. Hepimiz az çok bir emirliğe bulaşmışızdır.

Nasıl bulaşmışızdır?

Ailemiz vardır, çoluk çocuğumuz vardır, bir işyerimiz vardır, çıraklarımız vardır.

“Çalış burada, ben Cuma’ya gidiyorum. Haydi bakalım, şu parçaları hazırla, ben Cuma’dan gelinceye kadar bu işler bitecek, tamam.” diyor, kendisi Cuma’ya gidiyor.

Peki bu çıraklar, bu kalfalar ne olacak?

“Çalışsın!”

Öyle şey olur mu? Onların Cuma kılma mecburiyeti yok mu?

e. Samimi Olarak Hakkı Söylemek Bir Vazifemizdir

Var! O vazifeyi verdin onlara, Cuma’ya göndertmedin, sorumluluk senin işte. Vebal senin. “Tezgâhtar çalışsın” diyorsun ama vebal senin. “İşçi çalışsın” diyorsun ama vebal senin.

Onun için Allah bize göz açıklığı, kalp uyanıklığı versin. Her işi Allah’ın rızasına uygun yapmamızı nasip etsin. Rızasına uygun olmayan şeylerde de birbirimizi ikaz edelim. “Kardeşim! Ben senin şu işini hatalı görüyorum. Âhiretin bakımından tehlikeli görüyorum. Sen şunu şöyle yapsan daha iyi olur.” diye birbirimizi de Allah rızası için ikaz edelim. Çünkü

müslümanın öteki müslüman üzerindeki vazifelerinden bir tanesi samimi olarak, açık kalplilikle hakkı söylemektir. Bir vazife budur!

Hiç söylemiyor, “Filanca adam çok iyi bir arkadaş. Aman lokum gibi, şeker gibi. Ağzı var dili yok. Ara bakalım, ağzı neresinde, burası burnu, burası gözü, ağzı yok... Konuşmuyor, hiç sesi sedası çıkmıyor. Hiç tenkit etmiyor, ne güzel arkadaş.”

Hayır! Hiç konuşmuyorsa o arkadaş iyi arkadaş değildir. Hakkı söyleyecek, icabında tenkit edecek. Sizi tenkit eden arkadaşlarınız samimiyse ondan hiç gocunmayın. Hiç ona kızmayın. Hatta memnun olun. Bak dobra dobra hiç kimsenin söylemediği şeyi söyledi diye.

Tenkiti yaparken de kızgınlıkla değil de sevgiyle yapın. Hırçınlıkla, “Batıracağım, ayıbını ortaya dökeceğim. Yırtığınızı yakaladım, parmağımı takacağım, cart diye büyüteceğim.” diye yaparsanız olmaz. Nefsaniyet olur o zaman, mücadele olur. O tarzda değil, severek...

Adam tutmuş falancanın aleyhinde yazı yazıyor, makale yazıyor; “Sen şöyle yapmışsın

da, böyle yapmışsın da, bilmem ne...” İki sayfa, üç sayfa yazı... Beş yüz tirajlı bir varak-paresine yazmış, tenkitname... Okuyorsun; havanda su döğmüş. İpe sapa gelir bir tenkit, doğru düzgün bir şey yok.

“Mübarek, bunu buraya yazacağına gitseydin kulağına söyleseydin o adam bu işi yapmazdı. Basit bir şey. Ne diye bunu teşhir ederek yazdın?”

“İşte dergi çıksın, sayfaları dolsun...”

Öyle şey olmaz.

Bu hadîs-i şerîflerde insanın Allah’ın lüt-funa ermesinin ipuçları var. Ne yaparsa Allah’ın sevgili kulu olur? Ne yaparsa sevmediği kul durumuna düşer?

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ نَمَاءً رَزَقَهُمُ السَّمَاةَ
وَالْعَفَافَ، وَإِذَا أَرَادَ بِقَوْمٍ اقْتِطَاعًا فَتَحَ عَلَيْهِمُ
بَابَ خِيَانَةٍ

İzâ erâdallâhi bi-kavmin nemâen rezekahümü’s-semâhate ve’l-afâfe ve izâ erâde bi-

kavmin iktitâan feteha aleyhim bâbe hıyânetin.

“Allah bir kavme bereket murat ederse...” Malı artsın, şanı artsın, parası artsın, saadeti artsın, şerefi artsın... *Nema* demek, *Nümüv* gelişmek, büyümek demek. *Nemâ*, parayı koyuyorsun, bir ticarethanede çalışıyor.

Ne oldu para?

Nemalandı yani kâr etti, kazandı. *Nemâ*, gelişmek, büyümek mânasında... *Nümüv*, bir bitkinin büyümesine de derler. Büyümek, gelişmek mânasına...

“Allah bir kavmin büyümesini, gelişmesini, zenginleşmesini, bereket sahibi olmasını murat ederse...” *Rezekahümü’s-semâhate ve’l-afâfe*. “Onlara müsamahakârlık duygusu verir. Bir de *afâf*, iffet duygusu verir.”

Allah bir kavmin bereketli olmasını istedi mi o kavme iki huy veriyor;

1. Müsamahakâr; semahat yani hoşgörü sahibi.

2. İffet yani namusluluk. Namussuz değil, müstehcen değil. Namuslu, iffetli.

Ve izâ erâde bi-kavmin iktitâan. “Bir kavmin de kaht-ü galâsını, kıtlığını isterse...” Yani bir kavmin bereketi gitsin, işleri bereketsizleşsin diye bereketsizliğini murat ederse... *Feteha aleyhim bâbe hıyânetin.* “Onların üzerine hainlik kapısını açar.” Hainlik huyu aralarında yayılır. Hainlik kapısını açar yani birbirlerine hıyanet ederler, birbirlerine karşı hain olurlar. Hıyanet kapısı açmak, kulun kula hıyanetidir. Onların birbirlerine hainlik yapma huylarına yol açılmış oluyor. Allah öyle yol açar.

Muhterem kardeşlerim!

Semâhat; affetmek, hoş görmek, müsamaha etmek... İnsan mesela kendi evladına müsamaha eder. Sen orada misafirsin. Adamın çocuğu sehpanın üzerinden bir şey alıyor, vazoyu deviriyor, kırılıyor, “gık” demiyor. Orayı karıştırıyor, “gık” demiyor. Sen durduğun yerde rahatsız oluyorsun adam bir şey demiyor. Çocuk kendisinin, müsamaha ediyor. Müsamaha; hoş görmek yani sabretmek, aldırma-mak...

Anne baba o çocuğa niye o müsamaha gösteriyor?

Seviyor da ondan. Sevdi mi müsamaha oluyor. Sen de bir kardeşini seversen hoş görürsün. Karşıdaki adam gibi tenkit etmezsin. Eğer ahbapsanız, aranızda dostluk çok kuvvetliyse insan o zaman yumuşak yumuşak söyler. Arada dostluk yoksa en küçücük şeyi sert sert söyler. Taş gibi katı katı söyler.

Demek ki müsamaha sevgiden kaynaklanıyor. Tabi kişinin olgunluğundan da kaynaklanıyor. Mesela bir adamın kendi ilk çocuğuna karşı müsamahakârlığıyla altıncı çocuğuna karşı müsamahakârlığı aynı olmaz.

Neden?

İlk evliliğinde bora gibi esiyordu, fırtına gibi tozuyordu. Serde kazaklık vardı... O zaman tabi çocuk da ilk çocuk, ilk tecrübe... Bir kusur işlediği zaman “çat”, bir hata işlediği zaman ceza... O müsamaha yok! Aynı adam dört-beş çocuk sahibi oluyor. Hanya’yı Konya’yı nerededir, diye anlıyor. Dünyayı tanıyor, insanların hallerini görüyor, başka çocuklara bakıyor... “Demek çocuklar yaparmış arada bir filan.” diyor. Müsamahakâr!.. “Yapma evladım.” diyor, güzellikle söylüyor, kucağına alıyor, seviyor.

Ne oldu?

Değişti. Zaman içinde de insan değişiyor. Demek ki müsamahakârlık kişinin kendisinde de oluyor. Olgunlaştıkça müsamahakâr oluyor, çiğ olduğu müddetçe de katı oluyor. Sağa çatıyor, sola çatıyor, kavga arıyor. Çatacak yer arıyor gibi... Ama olgunlaştığı zaman hoş görüyor, sulhen halletme tarafına gidiyor. Bir kişinin kendisinde oluyor, bir de sevgiden oluyor. Sevdiğine karşı yumuşak davranıyor, sevmediğine karşı sert.

Bizim atasözü var. Eskiden Arap halayıklar olurdu yani hizmetçiler... Gelmiş, evde hizmet görüyor. Derlerdi ki; “Arap yaparsa kör Arap derler.” Yani “seni gidi seni” filan diye.

Neden?

O hizmetçi! Ona bağırlır. Ama evin beyi yaparsa öyle söylenmez. Arap yaparsa o zaman “kör” de denir, başka hakaretler de söylenir diye böyle atasözü gelmiş.

Demek ki sevdiğine karşı müsamahakâr oluyor.

Allah bir kavimde bereket istedi mi müsamahakârlık ihsan ediyor. Bir de iffet nasip ediyor. Namuslu, namussuz değil! İffet birkaç şeyde olur. Bir kere belde, kuşakta olur, iffet. “Nâmahreme kuşak çözmek.” diye tabir edilir. Yani harama bakmamak, haram iş yapmamak, başkasının ırzını, namusunu kollamak, kendisinininkini de muhafaza etmek, mânasına gelir. Buna, *iffet-i ferc* derler yani seks yönünden iffetli, dürüst, namuslu, nikâhı tanıyor, nikâhtan gayrı bir şeye asla meyletmiyor.

Bir de *iffet-i batn* vardır. Batn, karın demek. Karnından maksat da midedir. *İffet-i batn*, helal lokma yemek demek! Yani karnını iffetli tutuyor, haram lokma girmiyor.

Namusunu iffetli tutuyor yani zina etmiyor demek. Karnını, midesini iffetli tutuyor yani haram lokma yemiyor, kazancının helal olmasına dikkat ediyor.

Demek ki muhterem kardeşlerim!

Hadîs-i şerîften, iki güzel huyun berekete sebep olduğunu anlıyoruz. Müsamaha huyu berekete sebep oluyor; iffet huyu, ahlâkı bere-

kete sebep oluyor. İnsanlar dürüst ve namuslularsa ve birbirlerine karşı sevgili, müsama-halı ve hoşgörölülürse onların işleri rast gidecek, kazançları bereketli olacak, çevreleri güzel olacak, kavmi kabilesi genişleyecek, başarıya ulaşacak demek.

Eğer birbirlerine karşı hain iseler... Hıyanet, hainlik demek. Birbirlerine karşı dalavere yapıyorlarsa, ahitlerinde durmuyorlarsa, sözlerine uymuyorlarsa, ahde vefa yoksa, hıyanet içindelerse...

“Ona bir numara çevirdim ki sorma gitsin.”

Çevirdin ama sen ona hıyanet ettin. O da sana bir numara çevirir. Derken hilekâr bir kavim... O ona oyun oynuyor, o ona oyun oynuyor; birbirini aldatıyorlar. O zaman bereket kesilir, kıtlık başlar, hayırsızlık, uğursuzluk yağar.

Onun için bu hadîs-i şerîften anladığımız; hoşgörölü ve iffetli olacağız, hain olmayacağız.

Hain ne demek? Hıyanet ne demek?

Bir insana başka türlü görünüp, dost görünüp aleyhine olmak demek... Hıyanet bu! Bu münafıklık alametidir. Hainlik, hıyanet münafıklık alametidir. Mü'min kızdığını kızdığına dosdoğru söyler. Sevdiğine dosdoğru sevdiğini söyler. Hareketi açıktır, asildir.

“Sana kızıyorum arkadaş.”

“Neden?”

“Sen şöyle yapmışın, böyle yapmışsın. Olur mu? Geçen gün benim aleyhimde filanca mecliste konuşmuşsun. Kızdım sana.”

Dosdoğru söylüyor!

Neden?

Mü'min! Dürüst, saklamıyor yani içinde bırakmıyor. Dosdoğru yüzüne karşı söylüyor.

“Yok! Ben öyle demedim de bilmem ne de...” Veyahut hakikaten demişse, “Özür dileirim.” filan...

Bazıları bana geliyorlar; “Hocam! Kusuru muza bakma, hakkını helal et. İşte bazen ileri geri konuşmalar, tenkitler filan oldu.”

İyi, Şimdi sen geldin, benden özür diliyorsun ama sen o laflarla yalan yanlıŐı, iftirayı, dedikoduyu kaydın, onlar yayıldı. Sen Şimdi geldin benden özür diliyorsun ama o yayılan konuşulmaya devam ediyor.

“Esat hoca Bush’tan emir aldı, Şöyle yaptı, böyle yaptı, bilmem ne...”

Yok aslı esası. O hala devam ediyor. O ne olacak?

O devam ettikçe sen cezayı yersin. Diyelim ki sen o iftirayı attın, o yalanı söyledin, ben affetsem bile o yürüdüğü müddetçe ceza sana çalışır. Otomatik bu! Elektrik saatinin kullanılan elektriği yazması gibi bir Şey! Ben seni affetsem bile Őer devam ettiği müddetçe devam eder.

Onun için muhterem kardeşlerim!

Kimsenin aleyhinde bilmediğiniz Şeyi konuşmayın. Yalan yanlış konuşmayın. Delilsiz, mesnetsiz bir kimseye iftira etmeyin.

Üçüncü hadîs-i Őerîfe geçelim. Herhalde ancak üç tane okuyabileceğiz. Çok güzel

hadîs-i şerîfler! Keşke ezberleseniz, her tarafa da anlatsanız...

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ خَيْرًا كَثُرَ فُقَهَاءُهُمْ، وَأَقَلَّ
جُهَّالُهُمْ. فَإِذَا تَكَلَّمَ الْفَقِيهُ وَجَدَ أَعْوَانًا، وَإِذَا
تَكَلَّمَ الْجَاهِلُ قَهَرَ؛ وَإِذَا أَرَادَ بِقَوْمٍ شَرًّا كَثُرَ
جُهَّالُهُمْ، وَأَقَلَّ فُقَهَاءُهُمْ. فَإِذَا تَكَلَّمَ الْجَاهِلُ
وَجَدَ أَعْوَانًا، وَإِذَا تَكَلَّمَ الْفَقِيهُ قَهَرَ

İzâ erâdallâhu bi-kavmin hayran kessere fukahâehüm ve ekalle cühhâlehüm. Fe izâ tekelleme'l-fakîhu vecede a'vânen ve izâ tekelleme'l-câhilü kuhire. Ve izâ erâde bi-kavmin şerran kessere cühhâlehüm ve ekalle fukahâehüm. Fe izâ tekelleme'l-câhilü vecede a'vânen ve izâ tekelleme'l-fakîhu kuhire.

Sadaka Resûlullah fî mâ kâl ev kemâ kâl.

Ezberlenecek hadîs-i şerîflerden biri!

İbn Ömer *radıyallahu anhumâ* hazretleri, Hazreti Ömer'in oğlu mübarek Abdullah *radıyallahu anhumâ* buyurmuşlar, Deylemî kitabına yazmış. Daha başka kaynaklar da var.

Başka râvilerden de rivayet edilmiş. Diyor ki Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerîfnde:

İzâ erâdallâhu bi-kavmin hayran. “Allah bir kavmin hayrını murat ederse...” Kavim, Arapça’da ille millet mânasında değil... Türk kavmi, Kürt kavmi, Çerkez kavmi; böyle değil. Herhangi bir topluluğa “kavim” derler. Yani biz bir kavimiz ama içimizde Boşnak vardır, Pomak vardır, Türk vardır, Kürt vardır, Abaza vardır. Topluluğa “kavim” derler.

İzâ erâdallâhu bi-kavmin hayran. Allah bir topluluğa, herhangi bir sebeple bir araya gelmiş bir topluluk; kabile olabilir, köy olabilir, kasaba olabilir, cemiyet olabilir, cemaat olabilir. “Bir topluluğa Allah hayır murat etti mi...” İleriye doğru kullanılan kelimelerden bir sosyal topluluk kastedildiği anlaşılıyor. Geniş bir topluluk yani, bir cemiyet diyelim.

“Allah bir cemiyete, bir insan toplumuna, topluluğuna hayır murat etti mi...” Yani bu toplum hayra ersin, rahmete ersin, işleri hayrolsun, iyi olsun diye murat etti mi...

Ona ne yapar?

Kessere fukahâehüm. Kessere, çoğaltmak demek; kesir, çok.

“Fakihlerini çoğaltır.”

Fakih ne demek?

Fıkıh sahibi, dinde bilgi sahibi, anlayış sahibi, sağlam bir görüş sahibi olan insan demek. Yani yetişmiş, oturmuş alim demek. Böyle alimler, din bilginleri, dini doğru kavramış insanlar çoğalır.

Ben her zaman da söylüyorum, cemaat bazen değişiyor, yeri gelince de söylemek gerekiyor.

Muhterem kardeşlerim!

Unvanların önemi yok. Ben kendim üniversitede profesörüm; unvanların kıymeti yok. Çünkü gazetelerdeki yazıları takip ediyorum, bakıyorum; herkes o unvanın bize tahmin ettirdiği kadar söz söyleyemiyor, güzel konuşmuyor. Yalan yanlış konuşuyor, eksik konuşuyor ve din namına herkes konuşuyor.

Diş doktorunun sahasına diş tabibi olmayan kimse katılmaz, karışmaz ama din sahasında herkes karışıyor.

Sen necisin?

“Demirci!”

Ne karışıyorsun dine?..

Sen necisin?

“Mühendis!”

Ne karışıyorsun dine?.. Her işin bir müte-
hassısı yok mu? Diş tabibi, kalp mütehassısı, zi-
raat mütehassısı, tarım mütehassısı, veteriner
yok mu? İhtisas dalları var da sen demirci ol-
muşsun, ötekisi inşaatçı olmuş... Din adamlığı
ayrı bir şey, ne karışıyorsun?

Herkes karışıyor! Dolaşın şöyle bir, anket
yapın. Mini veya büyük anket, ne yaparsanız...
Herkes din hakkında konuşuyor.

“Bence şu şöyle...”

Sen kimsin ya? Fakih misin yani dini tam
anlamış bir insan mısın? Müçtehit misin yoksa?
İmâm-ı Âzam’dan fetva mı aldın? El mi aldın?
Ne oldu yani? Nereden? Sen kimsin?.. Kur’an
bilir misin?

“Yok, bilmem.”

Arapça?

Haberi yok!

Dini ilimleri okudun mu?

“Okumadım.”

Sen, “Benim kanaatime göre...” diye söze başlayamazsın ki! Öyle bir hakkın yok ki! Çünkü bu konuda yapılan yanlışlık insanı dinden, imandan eder, cehenneme düşürür. Oyuncak değil bu, itikat meselesi. Elektriği yanlış bağlarsan elektrik yanmaz. Yanlış bağlaya bağlaya doğru bağlamayı öğrenirsin. Ama dinî sahada bir yanlış yaparsan, yanlış bir inanç, yanlış bir söz, yanlış bir itikat cehenneme götürür seni. Oyuncak değil!

Herkes karışıyor. Fakih olacak, dinde doğru anlayış olacak. Her profesör dini güzel bilmiyor muhterem kardeşlerim. Dinin doğru bilinmesi için Peygamber Efendimiz’in hadîs-i şerîflerinin bilinmesi lazım! Peygamber Efendimiz’in gözüyle âyetlerin, Kur’an’ın anlaşılması lazım! Hadislere göre anlaşılması lazım!

“Ben bu âyetten bu mânayı anlıyorum.”

Ya sen kimsin? Neye göre anlıyorsun?

“Osmanlıca lügati aldım. *Lügat-ı Naci*’yi aldım, karşıma koydum. Kur’ân-ı Kerîm’in mealini hazırladım.”

Bir kere linguistik kaidesine göre, dil bilgisi kaidelerine göre bir kelime Arapça’dan ya da Farsça’dan Türkçe’ye geçmiş olabilir ama Türkçe’de başka mâna kazanır. Arapça’daki mânası başka olabilir. Bir dilin kendi tarihi içinde bir kelimenin üç asır önceki mânasıyla üç asır sonraki mânasında değişme olabilir.

Mesela Araplarda “imam” demek, önder demek; bizde “imam” demek, camide memur demek... Yani farkı var. Eskiden “hâce” demek çok asaletli kimse demektir, şimdi hoca biraz sakalı varsa, şalvar giymişse, ayağında da mesh varsa herkes bir bakıyor, biraz da küçümseyerek; “Hoca gel, hoca git.” filan diyor. Kavramların güçleri, kelimelerin alanları, sahaları değişiyor.

Fakih, dini, özünü tam, doğru, dosdoğru anlamış insan demek. Hem ilmi var hem de meseleyi doğru sezgileriyle doğru kavramış. Dini iyi bilen...

Allah bir kavmin hayrını murat etti mi orada anlayışı sağlam din bilginlerinin sayısını çoğaltır. Hepsi maşallah, İslâm'ı pırıl pırıl biliyorlar. Kur'an'ı, Kur'an yolunu, Peygamber yolunu, sünnet yolunu biliyorlar. Bidati biliyorlar, sünnet yoluna gidiyorlar.

Ve ekalle cühhâlehüm. “Orada cahilleri azaltır.” Cahil insanlar az olur. Herkes dini heves ediyor, öğreniyor, biliyor. *Elhamdülillah* namaz kılmaktan, haramdan helalden haberleri var. Ahlâkın güzel olanlarını, kötü olanlarını biliyor; Allah'ın rızası yolunda yürüyor. Cahil insan az...

Muhterem kardeşlerim!

Cahil insan, okuma yazması olmayan insan demek değildir. Cahil insan, Allah'ın rızasının yolunu anlayamayan insan demek... İsterse profesör, isterse YÖK başkanı, isterse devlet başkanı olsun... Bir insan Allah'ın rızası yolunu anlayamadı mı isterse beş tane fakülte bitirsin, isterse üniversite rektörü olsun; cahildir.

İslâm'ın değer hükümleri farklıdır. Bir insan dağda çoban olsa, ümmî olsa, elifi görse

mertek sansa, elif okumamış olsa; Allah'ı biliyorsa o zaman o alimdir. Yunus Emre alimdir. Oduncu Yunus alimdir ama medresedeki koca kavuklu, şu kadar kitap yazmış, durumu şöyle şöyle olan filanca adam cahildir.

Neden?

Allah rızasını bilmiyor ki! Ömrünü Allah rızasına uygun geçirmedi. Padişahlara yaltakçılık ederek, yanlış fetva vererek geçirdi. O zaman o cahil.

“Çok kitap yazmış.”

O mühim değil.

“Kitapları yutmuş.”

Fareler de boş buldular mı yutuyor. Eskiden kâğıtların kaygan olması ve üzerinde güzel yazılması için yumurta akı sürerlermiş. Kâğıtlar parlansın, kaymak kâğıt olsun diye... O da gayet güzel gıda olduğundan fareler kitapları yiyorlar. Kıymeti yok! Fareler kitapları yutuyor.

Kur'ân-ı Kerîm'de bir tabir var, onu söylemekten çekinmeyiz:

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا
كَمَثَلِ الْجِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا

*Meselüllezîne hummilü't-Tevrâte sümme
lem yahmilûhâ kemeseli'l-hımâri yahmilü
esfâren.*⁶

“Tevrat kendisine indirildiği halde Allah’ın âyetlerini uygulamayan, Tevrat’ın içindeki emirleri tutmayan ve Allah’ın emri doğrultusunda hareket etmeyen yahudi alimleri sırtlarına kitap yükü yükletilmiş merkeplerdir.” diyor.

Neden?

Nasıl merkebin sırtına yükletilmiş ister odun olsun ister kitap olsun fark etmezse o da Tevrat’ı sırtında değil kafasında taşıyor ama hareketini Tevrat’a uydurmadığı için sadece bir taşıyıcı oluyor. Emrini tutmadığı için odun taşımakla kitap taşımak arasında bir fark kalmamış oluyor. Onun gibi oluyor.

---

⁶ 62/Cuma, 5.

O bakımdan itibar unvana değil, davranışadır. Bir insan kendisini cehennemden koruyabilecek, Allah'ın rızasına erdirebilecek, cenneti kazanabilecek basireti gösterebiliyorsa o alimdir, alimlerin alimidir. Mesela Yunus Emre gibi... Bir insan bunca ilmine, bunca yazdığı telifâta, kitaplara, sayfa dolusu unvanına rağmen Allah yolunda yürüyemiyor, günah işliyor da cehenneme düşme tehlikesiyle kendisini yüz yüze getiriyor, cennete girme ihtimalini sıfırlıyorsa o da cahildir.

Neden?

Ebedî saadeti sağlayamamış, cahil adam. Bu işi becerememiş, neticede cehenneme gidiyor. Kendisini helak ediyor.

Allah bir kavmin hayrını murat etti mi onun din bilginlerini arttırır, cahiller azalır. Kavim güzel bir durumda...

Fe izâ tekelleme'l-fakîhu vecede a'vânen. “O din bilgini konuştuğu zaman nice yardımcıları bulur.” Çok yardımcıları bulur. Bir şey söyledi, bir teklif yaptı, dinî bir konuyu hatırlattı. “Yapalım hocam, başüstüne, derhal.”

Kimisi para koyuyor, kimisi gayretini [gösteriyor]; bakıyorsun eser meydana geliveriyor. Fakih konuştuğu zaman nice yardımcıları bulur.

Ve izâ tekelleme'l-câhilü kuhire. “Cahil konuştuğu zaman da ‘sus, otur’ diye kahredilir.” Yani ezilir. “Sus! Haddin olmayan şeyi konuşma. Bilmediğin konuda ileri geri laf etme. Sus bakalım, senin konuşma yerin değil bu.” Susturulur...

Cahil konuştuğu zaman susturulur; din alimi, fakih konuştuğu zaman o güzel teklifi herkes anlayıp yapmaya yardımcıları hasıl olur. O hayırlı iş yapılır. Peygamber Efendimiz o toplumun halini böyle anlatıyor. Fakihler çok, cahiller az. Fakih konuştuğu zaman hayırlı yardımcıları buluyor; dinî işler, hayrât, hasenât yapılıyor. Cahil konuştuğu zaman hiç iltifat görmüyor, yüz bulamıyor; susuyor. Cahil cahilliğini biliyor, susup kalıyor.

Ve izâ erâde bi-kavmin şerran. “Allah bir kavmin de, bir toplumun da belaya uğramasını, şerre uğramasını murat ettiği zaman aksi

olur.” *Kessere cühhâlehüm*. “Cahillerini çoğaltır.” *Ve ekalle fukahâehüm*. “Din bilginlerini azaltır.”

Az adam var! Adam yok! Böylece ne olur?

Fe izâ tekelleme’l-câhilü vecede a’vânen. “Cahil çıkıp da nutuk attığı, söz söylediği zaman bir sürü yordakçı, yardımcı bulur.” O cahilce iş yapılır, icra edilir, cemiyet mahvolur. *Ve izâ tekelleme’l-fakîhu kuhire*. “Din alimi konuştuğu zaman, ‘sus, otur, bilmem ne’ susturulur, kahredilir, lafı boğazına tıkanır ve konuşturulmaz.”

f. Din Hakiki Alimlere Emanet Edilmiştir

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Bu dini Peygamber Efendimiz fakihlere, din alimlerine emanet etmiştir. Mürşitlere, hakiki alimlere emanet etmiştir. Ve halkın da hakiki alimlerin işaretine destek olup ona tabi olması lazım! Cahile tabi olursa kavim felakete sürüklenir, alime tabi olursa saadete erer. Hem hayra erer hem düzen ve intizama kavuşur. Hem de her şey tıkır tıkır, yerli yerince çalışır.

Bizim kendi memleketimizde kırk-elli yıldır söylediğimiz sözler var. “Ahlâk önemlidir, din, iman önemlidir, Peygamber Efendimiz’in hadîs-i şerîflerinin ve Kur’ân-ı Kerîm’in âyetlerinin yapılması lazımdır. Yapılmazsa şöyle olur, böyle olur.” diyorduk; kimse dinlemiyordu. Kimse dinlemiyordu ama demeye ve çalışmaya devam ediyorduk. Yavaş yavaş dediklerimiz çıktı. Alimlerimizin yazdıkları, hocalarımızın söyledikleri çıktı.

“Böyle yaparsanız başınıza şu felaket gelir. Allah’ın şöyle kahrına uğrarsınız, şöyle cezaya ve belaya maruz kalırsınız.”

Hepsi çıktı toplumumuzda. O söz dinlememelerinin cezalarının hepsi çıktı. Cahillerin sözüne uyulduğu için hepsi çıktı. Şimdi yavaş yavaş anlaşılıyor. Eh *elhamdülillah* dinî tahsil gören, Kur’an’ı, imanı bilen ve bildiren, öğreten insanlar da çoğalmaya başladı. İnşallah halkımıza düşen onların sözünü dinleyip hayırları, hayrât u hasenâtı yapmak; cahillerin sözüne kulak vermemek, bir de onları, “Sus be! Haddin kadar konuş.” diye susturmak, kahretmek.

Hiçbir toplumda cahil insan eksik olmaz. Peygamber Efendimiz'in zamanında da münafıklar ve gayrimüslimler vardı ama sesi çıkıyor muydu? Herkes Peygamber Efendimiz'e tâbiydi. Ne derse onu yapıyorlardı. İslâm topluluğu, İslâm cemiyeti cihanı fethetti. Okyanuslara dayandı. Peygamber Efendimiz'e Mekke-i Mükerrerme'de az mı muhalefet ettiler? O koca göbekli müşrikler az mı kastettiler? Daru'n-Nedve'de toplanıp toplanıp Peygamber Efendimiz'e ve müslümanlara eza, cefa etmek için az mı işler tertitlediler? Ama sonunda İslâm hâkim oldu.

Demek ki bir toplulukta koca göbekli, itibarlı, zengin, mevki makam sahibi ama cahil insanlar olabilir. Toplum onları dinlerse mahvolur. Onların yolu güdüktür. Toplum Allah'tan korkan, takvâ ehli alimleri [dinleyecek.] Zaten onlar kendileri bir şey söylemezler. Allah'ın emirlerini hatırlatması karşısında Allah'ın emrine tabi olacak, Allah'ın emrini tutacak ve yardımcı olacak.

Vecede a'vânen diyor yani çok yardımcıları bulur. "Hop hop hop..." Bakarsın her yerden yardımcıları çıkmış, hayır yapılmış, olmuş

bitmiş. Allah Allah! Alimin dudağından bir hedef gösterildi, bir şey çıktı, *elhamdülillah* çarçabuk yapıldı. Bir sürü yardımcı çıktı. Ce-maatten birisi, “Ben şu tarafını yaparım.” dedi, ötekisi, “Bu tarafını yaparım.” dedi; oldu, bitti. *Elhamdülillah* oluverir.

Demek ki saadet, selamet, başarı, muvafakiyet, dünyada ve âhirette izzet ve itibar dine, Allah’ın emrine uymakta, Allah’ın ve Kur’ân-ı Kerîm’in yolunda yürümektedir. Kur’ân-ı Kerîm’in, ehl-i sünnetin, Peygamber Efendimiz’in sünnet-i seniyyesinin tercümanı olan, hakkı söyleyen insanlara halkın tabi olması lazım! Onların gösterdiği hedeflerde yürümesi lazım ki İslâm topluluğu, milletler, kavimler saadete ve selamete ersin.

Az mı başımızda ekşidiler. Mekteplerde neler neler söylediler. Nice felsefecilerin nice laflarını duyduk. Komünizmin methine dair... Rusya’nın, Çin’in, Maoçetung’un, Arnavutluk’taki bilmem hangi zıpırın, Yugoslavya’daki bilmem kimin, Doğu Almanya’nın bilmem hangi yazarının az mı tiyatrolarını duyduk. Hepsi işte yıkıldı. Bir işe yaramadığı ortaya çıktı.

İslâm'ın hak olduğu, doğru olduğu, işe yaradığı da olaylarla çıktı. Artık ümmet, olaylardan gereken ibreti alıp da uyanırsa ne mutlu, ne güzel olur.

Allahu Teâlâ hazretleri bizi hakkı hak olarak görüp uyanlardan eylesin. Bâtılı bâtıl olarak görüp ondan korunanlardan eylesin. Cennetiyle, cemaliyle cümlemizi müşerref eylesin.

Fatiha-i Şerife mea'l-Besmele.

***

SORULAR-CEVAPLAR

Soru: Ben gülmeye korkar hale geldim. Çünkü gülmemin derecesine ya o gün ya ertesi gün muhakkak ağlayacak bir hal başıma geliyor. Üzücü olaylarla karşılaşıyorum. Artık sevinirken hemen ardından üzüleceğimi biliyor ve sevinmeye bile korkuyorum.

Cevap: Muhterem kardeşlerim!

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bir hadîs-i şerîfinde buyuruyor ki:

“Benim bildiğim şeyleri bilseydiniz, muhakkak ki çok az gülerdiniz ve çok fazla ağlardınız. Ka-

dınlarınızla telezzüz edemezsiniz. Feryâd ü fi-
gan ederek sahralara çıkar Allah'a yalvarırdı-
nız.”

Hakikaten sıratı mı geçmişiz, hesabımız mı hoş
olmuş, cennetlik olduğumuz mu tebliğ edilmiş
ki güleceğiz. Bu dünya gülme yeri değildir; dü-
şünüp hatalarını anlayıp ağlama yeridir. Al-
lah'a güzel kulluk etme yeridir. Allah üzmesin.
Elemlere, kederlere uğratmasın ama vazifesini
ve mesuliyetini idrak edip de ona göre güzel
kulluk yapmaya da cümlemizi muvaffak eyle-
sin.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* gecele-
yin namaza kalkardı. Kıyamda ağlaya ağlaya
sakalı ıslanırdı, rükuda ağlaya ağlaya yerler ısl-
lanırdı, secdede ağlaya ağlaya secde mahalli
ıslanırdı. Allah'ın en sevdiği kulu olduğu
halde. Onun için ağlamak, rikkat-i kalb güzel-
dir.

Allah bizi ağlatacak duruma düşürmesin ama
duygulu müslüman olmaktan da uzak etmesin.
Kalbimizi yumuşak kalpli eylesin.

*Soru: Tasavvufta bir şeyh müridlerine mekruh
olan bir şeyi tavsiye edebilir mi? Bunun*

İslâm'da yeri nedir? Bu sigara olabilir mi? Bulunmuş olduğu tarikatın prensiplerini yanlış bulan bir derviş başka bir tarikate geçebilir mi?

Cevap: Akli başında ise bir insan haramı, mekruhu tavsiye etmez, sünnet-i seniyyeye uymayı tavsiye eder. Haram olan şeyi tavsiye etmez. Çünkü, günahın büyüğü, küçüğü olmaz. “Günah kime karşı işlenmiştir onu düşünün de titreyin.” diye söylemiş büyüklerimiz. Onun için kötü bir şey hiç tavsiye edilmez. Etmemesi lazım, ediyorsa eksikliğinden ediyordur. Kendisinin yolunda eksikliği olduğunu gören bir insan yolunu değiştirip doğru yola gelir. Bu kapı daima açıktır ve böyle olması şarttır ve farzdır ve mecburiyettir. Böyle olmasa hiçbir hıristiyan Müslümanlığa gelmez. Hiçbir sapık mezhep mensubu hak yola girmez. Hatasını anlayan kendisini ölçecek, doğru yola gelecek.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
5 Cemâziye'l-Âhir 1412 /
11.12.1991

İskenderpaşa Camii/ İstanbul
[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü